



ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
27 ΜΑΡΤΙΟΥ 1991

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
185

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Ορισμός διδασκομένων μαθημάτων και ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας της Α', Β' και Γ' τάξης των Μουσικών Γυμνασίων . 1

Διορθώσεις σφαλμάτων

Διόρθωση σφάλματος στην αριθ. 1541/91 απόφαση της Επιτροπής Τυμών και Εισοδημάτων 2
Διόρθωση σφαλμάτων στην αριθ. 8398/12.2.1991 απόφαση του Διοικητή του ΤΕΒΕ 3

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αριθ. Γ2/953

(1)

Ορισμός διδασκομένων μαθημάτων και ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας της Α', Β' και Γ' τάξης των Μουσικών Γυμνασίων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Την υπ' αριθμ. Η/2871/30.4.90 (ΦΕΚ 296/τ.Β/4.5.90) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων περί «Ανάθεσης αρμοδιοτήτων Υπουργού Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων στους Υφυπουργούς Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

2. Την υπ' αριθμ. 3345/2.9.88 (ΦΕΚ 649 τ.Β'/7.9.88) Υπουργική απόφαση που αφορά την ίδρυση και λειτουργία μουσικών σχολείων όπως αυτή κυρώθηκε με το νόμο 1824/88 (ΦΕΚ 296/τ.Α'/30.12.1988).

3. Τις προτάσεις της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε με την Γ2/526/12.2.1990 Υπουργική απόφαση για να μελετήσει τα αναλυτικά προγράμματα των ειδικών μαθημάτων του Μουσικού Γυμνασίου - καθώς και της καλλιτεχνικής Επιτροπής, αποφασίζουμε:

Τα διδασκόμενα μαθήματα και οι ώρες της εβδομαδιαίας διδασκαλίας της Α', Β' και Γ' τάξης των Μουσικών Γυμνασίων ορίζονται ως εξής:

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Τάξεις		
	Α	Β	Γ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	1	1	1
ΑΡΧΑΙΑ	4	4	4
ΝΕΑ	5	3	3
ΙΣΤΟΡΙΑ	2	2	2
ΣΤ. ΔΗΜ. ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ	-	-	1
ΑΓΓΛΙΚΑ	3	3	3

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	4	4	4
ΦΥΣΙΚΗ	-	2	2
ΧΗΜΕΙΑ	-	1	1
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	2/-	2/-	2/-
ΒΙΟΛΟΓΙΑ	-	-	-/2
ΒΟΤΑΝΙΚΗ - ΖΩΟΛΟΓΙΑ	-/2	-	-
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ	-	-/2	-
ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	2	2	2
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ	2	2	1
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ	2	2	2
ΓΑΛΛΙΚΑ & ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	2	2	2

Σύνολο: 29 30 30

ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ	1	1	1
ΓΕΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	2	3	3
ΧΟΡΩΔΙΑ	3	3	3
ΕΛΛΗΝ. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	4	4	4
ΠΟΛΥΤΕΧΝΗ ΕΚΦΡΑΣΗ	2	-	-
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΚΦΡΑΣΗ	2	2	2
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	1	1	1
ΑΤΟΜΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (πύθνο, ταμπουράκι)	2	2	2

Σύνολο: 17 16 16

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ: 46 46 46

Ο σκοπός και η διδακτέα ύλη των διδασκομένων μαθημάτων στην Α' και Β' τάξη των μουσικών γυμνασίων ορίζεται αναλυτικά ως εξής:

Για τα μαθήματα γενικής παιδείας εφαρμόζονται τα οικεία αναλυτικά προγράμματα των Α', Β' και Γ' τάξεων του ημερήσιου γυμνασίου εκτός του μαθήματος της Γερμανικής γλώσσας για το οποίο ισχύει το αναλυτικό πρόγραμμα της Α' Β' και Γ' τάξης αντίστοιχα του κλασικού λυκείου της Ιστορίας της Τέχνης και των Καλλιτεχνικών για τα οποία εφαρμόζεται το αναλυτικό πρόγραμμα όπως αυτό ορίζεται από αυτή την απόφαση.

Για τα μαθήματα μουσικής παιδείας το αναλυτικό πρόγραμμα καθορίζεται κατά μάθημα ως εξής:

1. Γενική Μουσική

Τάξη Α' ώρες 2

Σκοπός

Στόχος της διδασκαλίας του μαθήματος είναι η εισαγωγή των παιδιών στον κόσμο της μουσικής και η ανάπτυξη (με θεωρητική ανάλυση, πρακτική άσκηση και ακουστικά παραδείγματα) των βασικών εννοιών και της θεωρίας της μουσικής.

Το μάθημα της μουσικής δεν αποβλέπει στη δημιουργία επαγγελματιών, αλλά στην καλλιέργεια και ευαισθητοποίηση του νίου ανθρώπου στο χώρο της μουσικής και στον ερωτασισμό του με τα μέσα που θα τον βοηθήσουν να την κατανοεί και να εκφράζεται μέσα απ' αυτή και μ' αυτή.

Διδασκεία ὅλη

Εισαγωγή στη μουσική, θεωρία της μουσικής. Γενικές έννοιες. Μουσική σημειογραφία. Ονοματοθεσία φθόγγων, το πεντάγραμμα, τα κλειδιά, θέσεις φθογγωμάτων, η χειρονομική στο σχετικό Σ.Σ.Σ. σύστημα, συμβολισμός των φθόγγων στο χώρο, ασκήσεις.

Ρυθμός, διάρκειες φθόγγων, αξίες, σχήματα φθογγωμάτων, σχέσεις αξιών, ρυθμικά ονόματα κατά το σχετικό Σ.Σ.Σ. σύστημα, παύσεις, ασκήσεις. Ο ρυθμός στην Τέχνη - απόπειρα ορισμού.

Το μέτρο - ποιητικά μέτρα, μουσικά μέτρα, ελλείψεις μέτρο, συγκοπή - αντισυνονομή, ρυθμική αγωγή, ειδικές παρατηρήσεις για το ρυθμό στη μουσική, Σημεία επαναλήψεων - παραπομπές, «τυπικές κινήσεις» μέτρησης, ασκήσεις, σύνδεση διάρκειας - παριστημένα φθογγώματα και αντίστοιχες παύσεις τους.

Βασικές χρονικές αξίες και τα «ρυθμικά» ονόματά τους κατά το σχετικό Σ.Σ.Σ. σύστημα, ασκήσεις, συνδυασμοί ρυθμικών αξιών και ονομάτων φθόγγων, ασκήσεις.

Δυναμική - επίπεδα εντάσεων (δυναμικοί χρωματισμοί), ασκήσεις - πίνακες. Η ένταση και οι προσδιορισμοί της - σχέση έντασης και «ποιότητας».

Έκφραση - άρθρωση. Εκφραστικοί χρωματισμοί, πίνακες - ασκήσεις. Όροι που επηρεάζουν τη ρυθμική αγωγή - λέξεις που μπαίνουν πριν ή και μετά τους όρους της ρυθμικής αγωγής, ασκήσεις.

Κλίμακες (ακάλεις) - μεζόνες και ελάσσονες τρόποι στην ευρωπαϊκή μουσική, μεζόνες και ελάσσονες κλίμακες - μεζόνες κλίμακες - πίνακες, αλλοιώσεις, ασκήσεις, ελληνικό και διεθνές σύστημα ονομασίας των φθόγγων - χειρονομική στο Σ.Σ.Σ. σύστημα.

Διαστημικά - μορφές διαστημάτων - διατονικές, χρωματικές και εναρμόνες διαδοχές φθόγγων, ασκήσεις, κατηγορίες διαστημάτων, «ο αριθμός» των διαστημάτων, ασκήσεις, το είδος των διαστημάτων (μικρά, μεγάλα, τριζήμινα, ηλττωμένα, καθαρά). Ελάσσονες κλίμακες, «φυσική» - πρότυπη - ελάσσων κλίμακα του λα, ασκήσεις, μεζόνες και ελάσσονες κλίμακες με αλλοιώσεις, μεζόνες κλίμακες με διέσεις, μεζόνες κλίμακες με υφέσεις, ελάσσονες κλίμακες με διέσεις, ελάσσονες κλίμακες με υφέσεις, η μέθοδος του «κέντρου ύψος», ομώνυμες και σχετικές κλίμακες. Αντίδρομες τριζήμι των κλιμάκων - αναγνώριση κλιμάκων και οπλισμών, ασκήσεις.

Ηχώχρωμα, παράνομες διαμόρφωσης του χρωχρώματος, μουσικά όργανα είδη (αερόφωνα, μεμβράνωνα, χορδοφωνα, ιδιόφωνα), οργανικά και φωνητικά σύνολα - νέες προσεχτικές μουσικής δημιουργίας.

Δυτική συμφωνητική ορχήστρα - έγχορδα, πνευστά, κρουστά της ορχήστρας, διατάξη των οργάνων και των φωνών σε μια συμφωνητική ορχήστρα και χορωδία - πληκτροφόρα όργανα, νυκτά, έγχορδα. Η ανθρώπινη φωνή.

Συνήχηση. Επερρωσία, πολυφωνία, ομοφωνία, τονικότητα - πολυτονικότητα - ατονικότητα, στοιχεία αρμονίας - τριζήμινα συγχορδίες, απλές συγχορδίες, ασκήσεις, πίνακες, μεταφορά (TRANSPORT), τρόποι ανάρτησης ενός μουσικού κειμένου, ασκήσεις.

Σύνθεση βασικών συγχορδίων, αναστροφές, συγχορδίες μετ' εβδόμης δευτερεύουσας συγχορδίας, σταδιακή τους ένταξη στην διαδικασία της εναρμόνισης, δευτερεύουσας συγχορδίες σε αναστροφή, δευτερεύουσας συγχορδίες μετ' εβδόμης, συγχορδίες μετ' ενάτης, ενδεκάτης δεκάτης τρίτης, διαβατικοί φθόγγοι, ποικιλία, καθυστερήσεις, προηγήσεις, κοινινές μετατροπές, μακρινές μετατροπές.

Οι ασκήσεις θα προβλέπουν και αριθμημένο μέτρο αλλά και ανάριθμο, μέτρο και μελωδία.

Τάξη Β' και Γ' ὥρες 3

Σκοπός

Σκοπός του μαθήματος της Μουσικής είναι να καλλιεργήσει το μουσικό αισθητήριο των μαθητών και γενικότερα να συντελέσει στην πνευματική και ψυχική τους ανάπτυξη με τη σωστή φωνητική εξάσκηση, την ακρόαση και εξάσκηση με την καλή μουσική, ιδιαίτερα με τη γνήσια παραδοσιακή και σύγχρονη ελληνική και με την απόκτηση στοιχειωδών θεωρητικών και ιστορικών γνώσεων βασισμένων στην πράξη και σε ακουστικές εμπειρίες.

Ειδικότερα επιδιώκεται η γνωριμία των μουσικών ευρωπαϊκών πολιτισμών και ιδιαίτερα του ελληνικού μουσικού πολιτισμού με βάση την ιστορία της μουσικής, ιδιομένη διαχρονικά και γεωγραφικά.

Διδασκεία ὅλη.

Α. Δύο ὥρες: Ιστορία, μορφολογία, οργανογνωσία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Απαρχές της Μουσικής

Μέσα της μουσικής έκφρασης

Η χρήση της μουσικής

Σύγχρονη αντιμετώπιση της πανανθρώπινης μουσικής προσφοράς
Δρόμοι μέσα από τους οποίους διαχετεύτηκαν οι μουσικές αναζητήσεις.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ

ΛΑΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Χώρες της Μεσογείου

Ηπειρωτική Ευρώπη

Περσική του Ατλαντικού

Η ΕΞΕΛΙΚΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ

Α' ΧΑΙΕΤΙΑΣ μ.Χ.

Η εκκλησιαστική μουσική στη Δύση

Η μουσική της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας μέχρι τον 7ο αιώνα

Αρβροσιανό μέλος

Γρηγοριανό μέλος

ΤΟ ΕΚΚΙΝΗΜΑ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Πολυφωνία

Τα πρώτα συστήματα της πολυφωνίας

«ARTS ANTIQUA» - Σχολή της Παναγίας των Παρισίων

ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΟΣ ΤΟ 18ο ΑΙΩΝΑ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΡΑΜΑ - ΤΡΟΒΑΔΟΥΡΟ - ΤΡΟΥΒΕΡΟΙ

Τα μουσικά όργανα στην Ευρώπη ως το 18ο αιώνα

Λειτουργικό δράμα

Τροβαδούροι - Τρουβέροι

Ερωτοτραγουδιστές - Αρχιτραγουδιστές

Η μορφή των τραγουδιών

NEA TEXNH «ARS NOVA»

15ος ΑΙΩΝΑΣ

Γαλλοφλαμανδική Σχολή. Περίοδος πρώτη.

Γαλλοφλαμανδική Σχολή. Περίοδος δεύτερη.

Μουσική τυπογραφία.

16ος - ΧΡΥΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ

«Εθνικοί» προσανατολισμοί της μουσικής των ευρωπαϊκών λαών

Ιταλική Αναγέννηση

Αναγέννηση στην Ισπανία και Πορτογαλία

Αναγέννηση στην Αγγλία

Αναγέννηση στη Γερμανία

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΠΑΡΟΚ (1600 - 1750)

Το Μπαρόκ στην Ιταλία - Η γέννηση της όπερας

Η ενόργανη μουσική στην Ιταλία

Η θρησκευτική μουσική στην Ιταλία

Το Μπαρόκ στην Ισπανία και Πορτογαλία

Το Μπαρόκ στη Γαλλία

Το Μπαρόκ στην Αγγλία

Το Μπαρόκ στη Γερμανία

Γκιόρχι Φέρντιντ Χαίντελ

Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ

Κλασική Εποχή

Από την πολυφωνία στην ομοφωνία

Πρόδρομοι του κλασικισμού

Οι γιοί του Μπαχ

Γλόνου

Οι μεγάλοι του κλασικισμού

ΓΙΟΣΕΦ ΧΑΪΝΤΝ

ΒΟΛΦΓΑΓΚ ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ ΜΟΤΣΑΡΤ

ΛΟΥΤΒΙΧ ΦΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

ΦΡΑΝΣ ΣΟΥΜΠΕΡΤ

ΚΑΡΛΑ ΜΑΡΙΑ ΦΟΝ ΒΕΜΠΕΡ

Γενικά γνωρίσματα του κλασικισμού

Βιολογικά

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ

Οι μεγάλοι του ρομαντισμού

Προγραμματική και απόλυτη μουσική

Η όπερα στην Ιταλία

Η όπερα στη Γαλλία

Η οπερέτα Η ΟΠΕΡΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Υπερρομαντισμός
Βιογραφικά
ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η ρωσική σχολή
Η εκκλησιαστική μουσική των Σλαβών
Οι άλλες εθνικές σχολές
Τα παλαιά κέντρα της ευρωπαϊκής μουσικής
Έντεχνη μουσική της Β. Αμερικής
Λατινική Αμερική
Η μουσική τζαζ
Βιογραφικά

Η ΝΕΑ ΜΟΥΣΙΚΗ

προς μια παγκόσμια μουσική γλώσσα

Κόπωση - Οπισθοδρόμηση
Πορεία σε ανοικμένους δρόμους
Μουσική MINIMAL
Νιες προοπτικές μουσικής δημιουργίας

Β. Μια ώρα: ΑΡΜΟΝΙΑ

Ασκήσεις αρμονίας
Ασκήσεις προ παρασκευαστικών
Σύνθεση των κύριων βαθμίδων σε ευθεία κατάσταση
Οι κύριες συγχորδίες σε πρώτη αναστροφή
Οι δευτερεύουσες συγχորδίες
Οι πτώσεις
Οι κύριες συγχորδίες σε δεύτερη αναστροφή
Οι δευτερεύουσες συγχորδίες σε δεύτερη αναστροφή
Διαβατική - Ποικιλιατική νότα
Αρμονικές αλυσίδες
Γενικά Θέματα, Εναρμόνιση μελωδίας
Η Δεσπόζουσα με 7η
Οι υπόλοιπες βαθμίδες με 7η
Συγχորδίες με 9η, 11η, 13η
Μετατροπές
Έννοιες φθόγγου
Αλλοιωμένες συγχորδίες
Το Κοράλ
Η μίμηση
Η εξέλιξη της Αρμονίας
Ασκήσεις πάνω στη Φόρμα

ΙΙ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Κλάδοι:

I. Φωνητική Παραδοσιακή μουσική (Θεωρία και Πράξη)

II. Οργανική Παραδοσιακή μουσική (Ατομικό Μάθημα)

Σκοπός του μαθήματος

Σκοπός του κλάδου (I) είναι:

1) Να έλθουν οι μαθητές σε συστηματική επαφή με το αντικείμενο (δημοτικό τραγούδι και Βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική).

2) να διδαχθούν το σύστημα της Βυζαντινής παρασημαντικής και να εκπαιδευθούν στην χρήση του, τόσο αυτοτελώς όσο και παράλληλα με το ευρωπαϊκό σύστημα μουσικής γραφής.

3) να γνωρίσουν τα είδη της παραδοσιακής μελοποίησης καθώς και τον πλούτο και το ρεπερτόριο της.

4) να εκπαιδευθούν στην ατομική και ομαδική εφαρμογή των παραπάνω γνώσεων και:

5) να γνωρίσουν βασικές αρχές έρευνας και διδασκαλίας της παραδοσιακής μουσικής.

Σκοπός του κλάδου (II) είναι:

1) Η πρακτική υποστήριξη των θεωρητικών γνώσεων της παραδοσιακής μουσικής, μέσα από τη γνωριμία των μαθητών με τα διαστήματα, τις κλίμακες, τις τεχνικές και το ύψος της παραδοσιακής μουσικής.

2) η εκμάθηση του ταμπουρά ως οργάνου αναφοράς, τόσο για μονόφωνη εκτέλεση κομμάτων, όσο και για συνοδεία φωνητικών εκτελέσεων.

3) παράλληλα με την κατά περίπτωση διδασκαλία και άλλων λαϊκών

μουσικών οργάνων, η συμμετοχή των μαθητών σε παραδοσιακά οργανικά σύνολα και τείλος.

4) σε ειδικές περιπτώσεις ταλαντούχων μαθητών, η διδασκαλία και εκτέλεση έντεχνων παραδοσιακών συνθέσεων, καθώς και η διδασκαλία και εκτέλεση στον αυτοσχεδιασμό.

ΚΑΛΩΣ (II): ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Τάξη Α' ώρες (4) 2 θεωρία - 2 εφαρμογή

1. Εισαγωγή στην Παραδοσιακή Μουσική

- Ορισμοί, βασικές έννοιες

- Βασικά στοιχεία εθνομολογίας της Μουσικής (Κοινωνική λειτουργικότητα της παραδοσιακής μουσικής, συγκριτική θεώρηση έντεχνης - παραδοσιακής μουσικής, εντοπισμός των ιδιαίτεροτήτων της παραδοσιακής μουσικής).

- Στοιχεία ιστορίας της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής (γενικά)

- Κατηγορίες παραδοσιακής μελοποίησης (γενικές - ειδικές).

2. Εισαγωγή στη μουσική γράφη

- Απεικόνιση - Αναπαράσταση, Αντιπροσώπηση / σύμβολο

- Κώδικας (άμεσος - έμμεσος)

- Η γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας

- Η γραφή ως Κώδικας

- Το μουσικό γεγονός και η αναπαράστασή του / η μουσική γραφή

- Το ευρωπαϊκό σύστημα μουσικής και η λογική του

- Το σύστημα της Βυζαντινής παρασημαντικής και η λογική του

- Σύγκριση των δύο συστημάτων

3. Εισαγωγή στο σύστημα της Βυζαντινής μουσικής

- Οι φθόγγοι και οι ονομασίες τους

- Οι διατονικές μαρτυρίες των φθόγγων

- Η θεμελιώδης κλίμακα του Νη

- Μουσική γραφή:

- Όλοι οι χαρακτήρες ποσότητας

(ισο - ολίγο - απόστροφος)

(Κεντήματα - πεταστή)

(Κέντημα - πεταστή με ολίγο - ελαφρό)

(Κεντήματα με ολίγο - υποροστή)

(Υψηλή - χαμηλή)

- Διαπλοκές και συνθέσεις των χαρακτήρων ποσότητας

(μέχρι αναβάσεως και καταβάσεως 7 φωνών)

- Χαρακτήρες χρόνου

(γοργό, κλάσμα, απλή, διπλή, τριπλή/υπέρ)

- Ειδικές μορφές

(γοργό και απλή, υποροστή με γοργό, υποροστή με απλή, υποροστή με γοργό και απλή, συνεχής ελαφρό, συνεχής ελαφρό με κλάσμα)

- Περί ποσότητας (γενικά)

(περί της ποσότητας ενέργειας κεντημάτων και πεταστής)

4. Εφαρμογές σε ήχους (Πάγιο του Τετάρτου, Πρώτο και Λίγγο

Τάξη Β' ώρες (4) 2 θεωρία - 2 εφαρμογή

1. Χρονικοί χαρακτήρες (συμπληρωμα)

- Δίγοργο - Τρίγοργο

- Γοργό παρεστιγμένο - δίγοργο παρεστιγμένο

Αργό - ημιόλιο - τριμίσιο

- Ανισοτομία με τις χρονικές αξίες της ευρωπαϊκής σημειογραφίας.

2. Περί ποσότητας (αναλυτικά)

- Ανάλυση της ποσότητας ενέργειας της πεταστής

(πεταστή, πεταστή με αργία, πεταστή με αργία και γοργό)

- Οι τέσσερις βασικοί χαρακτήρες ποσότητας

(Υψηστό, βαρεία, αντικένωμα, ομαλό).

- Ειδικές μορφές

(αντικένωμα με απλή και γοργό, ομαλό με αργία και ισοχρονία).

3. Εισαγωγή στην τροπικότητα

- Η μουσική κλίμακα ως δομή

- Ο μουσικός τρόπος ως παράγωγος δομή διαδοχικών διαστημάτων

- Η έννοια της μουσικής αξίας του τρόπου

4. Περί διαστημάτων

- Η ευρωπαϊκή κλίμακα των 12 ημιτονίων

- Η Βυζαντινή κλίμακα των 72 ημιτόνων

- Σύγκριση - αντιστοιχίες

- Τα σημαντικότερα διαστήματα της Βυζαντινής μουσικής
 - Το σύστημα των υφεσθίδσεων της Βυζαντινής μουσικής
 - Περί των δύο διατονικών γένων της Βυζαντινής μουσικής
 - 5. Εισαγωγή στους Βυζαντινούς ήχους
 - Η τροπική υπόσταση του Βυζαντινού ήχου
 - Τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά του κάθε ήχου (περί απηχημάτων)
 - (περί φθονών και μαρτυριών των ήχων)
 - Η μελική συμπεριφορά του Βυζαντινού ήχου (γενικά) (θεωπόντες φθόγγοι, έλξεις, καταλήξεις, μεταπτώσεις)
 - Στοιχεία της δομής των κλίμακων των ήχων (τετράχορδο, πεντάχορδο, διαζευκτικός τόνος)
 - Περί κυρίων και πλαγίων, μέσων και διωμένων, παραμέσων και τριφώνων ήχων (γενικά).
 - Το σύστημα των διατονικών ήχων κατά τη σειρά της κλίμακας του Νη (πλ. Δ', Α', Αγετός, Γ' και Βαρύς, Δ', πλ. Α' και Βαρύς εκ του Ζω).
 - 6. Εφαρμογές σε όλους τους παραπάνω ήχους
 - Τάξη Γ' ώρες (4), 2 θεωρία - 2 εφαρμογή
 - 1. Εισαγωγή στους χρωματικούς ήχους
 - Χρωματικά διαστήματα και γένη
 - Τρόπος παραγωγής των χρωματικών ήχων από τους συγγενείς διατονικούς
 - Διδασκαλία ήχων: Β' (Δι), Μέσος του Β' (Βου), Πλάγιος του Β' (Πα)
 - Περί των μεικτών ήχων και του τρόπου παραγωγής τους (Δίφωνος πλ. Α', πλ. Δ' χρωματικός)
 - 2. Εισαγωγή στους ρυθμικούς
 - Οι στοιχειώδεις ρυθμικές μονάδες και οι παραλλαγές τους
 - Τα ρυθμικά γένη
 - Τα συνθετικότερα ρυθμικά σχήματα και ο τρόπος παραγωγής τους από τις στοιχειώδεις ρυθμικές μονάδες
 - Άσκηση στα ρυθμικά σχήματα της παραδοσιακής μουσικής με απλά κρουστά
 - 3. Στοιχεία τεχνολογίας μουσικών κειμένων
 - Είδη βυζαντινής μελοποίησης (αναλυτικά)
 - Τεχνική προσδιορισμού των ισοκρατιμάτων των εκκλησιαστικών μελών
 - Κατηγορίες δημοτικών τραγουδιών (αναλυτικά, από μουσική και λαογραφική άποψη).
 - Γνωριμία με τα συστήματα οργανικής συνοδείας των δημοτικών τραγουδιών
 - Στοιχεία ορθογραφίας της μουσικής
 - Η τεχνική της εξ ακούσας καταγραφής - απλές ασκήσεις αναγνώρισης τροπικών σχημάτων και μουσικής καταγραφής
 - Η τεχνική της μεταγραφής του βυζαντινού μουσικού κειμένου σε ευρωπαϊκή σημειογραφία.
 - 4. Στοιχεία ιστορίας της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής
 - Η εκκλησιαστική μελοποιία στη μεταβυζαντινή περίοδο.
 - Η παλιά μουσική γραφή και οι χαρακτηριστές της - η μεταρρύθμιση της μουσικής γραφής.
 - Η εξέλιξη του δημοτικού τραγουδιού το νεοελληνικό κράτος.
 - 5. Εφαρμογές σε όλους τους παραπάνω ήχους
- ΚΑΛΩΣ (II): ΔΙΑΔΑΚΤΕΑ ΥΑΗ**
- Τάξη Α'
- Δώρα 1)
- 1. Γνωριμία με το όργανο
 - (Ονομαστικό του οργάνου και των μερών του, κατασκευαστικά του οργάνου, είδη ταμπουράδων, σύντομη ιστορία του οργάνου και της χρήσης του στον ελλαδικό και ανατολικό χώρο).
 - 2. Πρώτη επαφή με το όργανο, τη χρήση του και τις δυνατότητές του (Στήριξη του οργάνου, τρόπος χρήσης της πένας, τρόπος λειτουργίας του αριστερού χεριού, συνδυασμός των χεριών).
 - 3. Ανίχνευση των δυνατοτήτων του οργάνου (Μελωδική - αρμονική - ρυθμική συνοδεία / οργανοχορεία σύγχρονα με το τραγούδι)
 - 4. Διαστήματα της παραδοσιακής μουσικής (Αντιπαράβολή των κλίμακων του πλ. Δ' με την Do MAGGIORE.

αναγνώριση με το μάτι και τα αυτί των τεσσάρων βασικών διαστημάτων των διατονικών ήχων).

- 5. Κλίμακα του Νη
- (Γνωριμία των φθόνων κατά τετράχορδα, διδασκαλία της συνεχούς δακτυλοεξέλιξης σε ανάβαση και κατάβαση, μετάβαση σε υπερβατή δακτυλοεξέλιξη. Εφαρμογή σε απλά τραγούδια κλίμακούμενης δυσκολίας).
- 6. Απλοί ρυθμοί (2-σμοι, 3-σμοι, 4-σμοι)
- ((Απλές πενιές. Στοιχεία ρυθμικής ετεροφωνίας: ανάλυση σε πενιές απλών ρυθμών).
- 7. Επέκταση της διδασκαλίας σε τραγούδια των πρώτων ήχων από το Πα
- 8. Γνωριμία με το σκληρό διάτονο
- Τάξη Β'
- (ώρα 1)

 1. Συνέχεια των ασκήσεων με διαστήματα.
 2. Γυμνάσματα και τραγούδια με γοργό.
 3. Κλίμακες του μαλακού και του σκληρού διατόνου με σχετικά παραδείγματα.
 4. Ρυθμοί 4-σμοι και 3-σμοι σε διάφορες ποικιλίες παράλληλα με την εισαγωγή στους αντίστοιχους χορούς. Απλή ρυθμική ανάλυση με πενιές.
 5. Εισαγωγή σε απλά ποικίματα των μελωδιών.
 6. Εισαγωγή στην τεχνική του αντίχειρα και του ίσου.
 7. Εισαγωγή στην αρμονική συνοδεία με ταμπουρά.

Τάξη Γ'

(ώρα 1)

 1. Ολοκλήρωση διατονικού γένους (Βαρύς, Δ', πλ. Δ' τρίφωνος)
 2. Κλίμακες και ήχοι του μαλακού και του σκληρού χρώματος.
 3. Μικτοί ήχοι
 4. Επέκταση και συμπλήρωση της διδασκαλίας περί 4-σμων και 3-σμων ρυθμών, ποικίματων (αναλύσεις χειρονομικών σημείων), χρήσης αντίχειρα, ίσου και αρμονικής συνοδείας.
 5. Μεταθέσεις των βάσεων των ήχων και σχετική τεχνική παιξίματος.
 6. Ασκήσεις αναγνώρισης τροπικών σχημάτων και ήχων.

III. ΑΤΟΜΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τάξεις Α', Β', Γ' Όρες 2

ΠΙΑΝΟ, Τάξεις Α', Β', Γ', ώρα 1

Σκοπός του μαθήματος είναι να ασκηθεί ο μαθητής στο πιάνο που θα το χρησιμοποιήσει στη συνέχεια των μελωδικών σπουδών του.

Η διδασκεία όλη προσαρμόζεται στις ανάγκες και ικανότητες του κάθε μαθητή ατομικά.

ΤΑΜΠΟΥΡΑ, τάξεις Α', Β', Γ' ώρα 1

Ισχύουν τα όσα σχετικά αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα της Παραδοσιακής Μουσικής.

II. Χορωδία

ΤΑΞΗ Α', Β' και Γ' ώρες 3 (1 κατά φωνές, 2 γενική δοκιμή)

Σκοπός

Το μάθημα της χορωδίας σκοπό έχει α) να καλλιεργήσει τη φωνή των μαθητών, β) να διδάξει σ' αυτούς την τεχνική της φωνητικής αγωγής, γ) να τους γνωρίσει τις ερμηνευτικές αντιλήψεις από εποχή σε εποχή και από συνθετή σε συνθετή, δ) να κάνει γνωστές στους μαθητές τις αντιλήψεις αναμόρφωσης μιας μελωδίας και να δώσει σ' αυτούς την ευκαιρία να δοκιμάσουν και οι ίδιοι τέτοιες αναμορφώσεις, ε) να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τη θέση της χορωδίας μέσα σε ένα συμφωνικό έργο.

Δοδακτέα Ύλη

Χορωδικά τραγούδια δίφωνα και τριφωνα από το παραδεδεγμένο χορωδικό ρεπερτόριο από το Μεσαίωνα και την Αναγέννηση ως το Μπαρόκ, τον Κλασικισμό, το ρομαντισμό, τις εθνικές Σχολές, τα κινήματα του 20ού αιώνα και ως την Ελληνική Χορωδική Μουσική.

Παράλληλα το πρόγραμμα της χορωδίας παρακολουθεί τις ανάγκες του σχολείου στη διοργάνωση σχολικών γιορτών ή άλλων μουσικών εκδηλώσεων που αποφασίζουν οι μαθητές και οι καθηγητές.

Από τους διδάσκοντες κατατίθεται ρεπερτόριο στην αρχή της σχολικής χρονιάς, το οποίο εγκρίνεται από το σύλλογο των καθηγητών μουσικής.

V. Πολύτεχνη Έκφραση

Τάξη Α' ώρες 2

Σκοπός

Σκοπός του μαθήματος είναι η συνολική ανάπτυξη όλων των δυνατοτήτων, σωματικών, πνευματικών, ψυχικών, του παιδιού, μέσα από μια μουσικοακουστική αγωγή που βασίζεται κυρίως στο αυλωτικό αυτοσχέδιο.

Διδακτικά Έτη

Το μάθημα βασίζεται στις αρχές διάφορων μουσικοπαιδαγωγικών συστημάτων (ORFF, KODALY, MARTENOT, κ.λπ.) και η μέθοδος διδασκαλίας προσαρμόζεται ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες των μαθητών.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι ασκήσεις μπορούν να χωριστούν σε σχέση με 1) το χρόνο 2) το χώρο 3) την ένταση 4) τη μορφή (μορφές λόγω 5) μορφές μουσικών 6) την απαντοχή 6) τις αισθητικές γενικότερα.

(Τα στοιχεία αυτά που διακροπούν τις ασκήσεις, στην πράξη συμπλέκονται, συνδέονται και αλληλοσυμπληρώνονται).

Το μάθημα αυτό μπορεί να καταλήξει στην προετοιμασία και παρουσίαση από τους μαθητές πολυτεχνών έργων στα πλαίσια της εφαρμογής των γνώσεων που έχουν αποκτηθεί.

VI. Ελεύθερη Έκφραση**Τάξεις Α', Β', Γ' Όρες 2****Σκοπός**

Σκοπός του μαθήματος είναι η καλλιέργεια της ελεύθερης έκφρασης των μαθητών που επιτυγχάνεται με την ανάδειξη και ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων.

Περίληψη αντικείμενα που δεν περιέχονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Σχολείου και ανατίθεται σε καθηγήτες όλων των ειδικοτήτων που έχουν ασχοληθεί με τα παρακάτω ενδεικτικά αντικείμενα:

Προτεραιότητα δίνεται στα οργανικά σύνολα:

- Μουσική δωματίου
- Εργατήρι: Μεσαιωνικής Μουσικής
- Ποικίλη Ορχήστρα
- Ορχήστρα Πνευστών
- Κουαρτέτα

Επίσης στα πλαίσια της ελεύθερης έκφρασης μπορούν να λειτουργήσουν τα παρακάτω εργατήρια:

- Θεατρικό, αγγιοπλαστικής, κατασκευής μάσκας και κουστουμών, Καραγκιόζη, κινηματογράφου και Λογοτεχνίας.

VII. Ιστορία της Τέχνης: Τάξεις Α', Β' και Γ' Όρες 2**Σκοπός**

Σκοπός του μαθήματος είναι α) η γνωριμία των μαθητών με τους πιο σημαντικούς σταθμούς της ιστορικής διαδρομής της τέχνης με ιδιαίτερη αναφορά στις εκφράσεις της ελληνικής τέχνης, β) η εισαγωγή των μαθητών σε βασικές έννοιες και μορφές της τέχνης και γ) η άσκηση των μαθητών στην «ανάγνωση» των καλλιτεχνικών έργων σε σχέση με τον άνθρωπο, την κοινωνία και την εποχή τους.

Για το λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμο το μάθημα των εικαστικών να συσχετίζεται άμεσα κατά το Γ' τρίμηνο, με στόχο την κατανόηση της τέχνης μέσα από τις τεχνικές και πρακτικές εφαρμογές τους.

Συγκεκριμένα στην

Α' Γυμνασίου / πλαστική (κεραμική - μάσκες - ανάγλυφο - ασυμπίκ)

Β' Γυμνασίου / Ψηφιδωτό (αγιογραφία)

Γ' Γυμνασίου / στοιχεία προοπτικής και ανάλυσης του χώρου ή χάρτη σαν συνέχεια του γραμμικού σχεδίου.

Διδακτικά Έτη**Α' Τάξη, ώρες (2)**

Εισαγωγή στις έννοιες της τέχνης και του ωραίου σε σχέση με τον άνθρωπο και την κοινωνία. Χαρακτηριστικά της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Είδη τεχνών: Υλικά και μορφές. Αφαίρεση και λειτουργία: Μαγική επικοινωνία με τη φύση - Θρησκευτική επικοινωνία με το Θεό - Ανθρώπινη επικοινωνία - Γνώση ή ικανότητα - πολιτισμικό προϊόν - Προσωπική έκφραση.

Η τέχνη των απηλίων. Η οργάνωση των μορφών στους πρωτόγονους πολιτισμούς και στην παιδική ηλικία.

Ελληνική Τέχνη: Πολιτισμός του Αιγαίου και σχέση με πολιτισμούς της εγγύς Ανατολής (Μινωικός, Μυκηναϊκός, Κυκλαδικός), Γεωμετρική Τέχνη, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική, Ελληνιστοκρατική - Επιλογή των πιο χαρακτηριστικών ειδών τέχνης (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική) και των πιο αντιπροσωπευτικών έργων. Τέλος θα διατε-

θούν 3-4 διδακτικές ώρες για την αρχαία ελληνική μουσική και την αποτίμηση της σε διάφορες μορφές έργων τέχνης.

Τάξη Β', ώρες (2)**Διδακτικά Έτη**

Η Τέχνη στους Νέους Χρόνους. Βυζάντιο, Ευρώπη. Ο χαρακτήρας, τα είδη και οι μορφές της Μεσαιωνικής Τέχνης. Αναγέννηση - Μπαρόκ - Μανιερισμός - Ροκοκό - Κλασικισμός - Ρομαντισμός.

Τα ρεύματα εξετάζονται τόσο στην Ευρωπαϊκή όσο και στην ελληνική έκφραση τους.

Διατίθεται χρόνος για την εξέταση της ελληνικής λαϊκής τέχνης.

Τάξη Γ' ώρες (2)**Διδακτικά Έτη**

1. Αναγέννηση στην Ιταλία, Γερμανία, Φλάνδρα, Γαλλία
2. Μανιερισμός στην Ευρώπη
3. Μπαρόκ στην Ευρώπη (Ιταλία- Φλάνδρα)
4. Ροκοκό στην Γαλλία
5. Νεοκλασικισμός - Ρεαλισμός - Ρομαντισμός στην Γαλλία
6. Ιμπρεσιονισμός, Εξπρεσιονισμός και σύγχρονα ρεύματα.
7. Αναφορά στην ελληνική τέχνη του 20ού αιώνα.

VIII. ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ**Τάξη Α' ώρα 1****ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ**

Ο εκπαιδευτικός στόχος που τίθεται για τους μαθητές είναι:

- Να απελευθερώσουν και να γνωρίσουν τις δημιουργικές τους δυνατότητες μέσα από την αυτοέκφραση με κίνηση και λόγο.

- Να αποκτήσουν τις κατάλληλες κινητικές δεξιότητες, ώστε να χρησιμοποιούν εκπαιδευτικά το σώμα τους, καθώς και την απαραίτητη γλωσσική ανάπτυξη για προφορική έκφραση και επικοινωνία.

- Να μάθουν να διεκδικούν προβλήματα, γεγονότα και σχέσεις μέσα από την ενεργητική ταύτιση τους με φανταστικούς ρόλους και καταστάσεις.

- Να γνωρίσουν τον εαυτό τους και τον κόσμο στον οποίο ζουν, εκφράζοντας δημιουργικά τα συναισθηματικά τους και τις ιδέες τους.

- Να αναπτύξουν σχέσεις εμπιστοσύνης, οικειότητας και συνεργασίας μεταξύ τους, ώστε να μπορούν να αξιολογήσουν και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους.

- Να αναπτύξουν δραματικές δεξιότητες και αισθητική αξιολόγηση της Τέχνης του Θεάτρου.

- Να χρησιμοποιήσουν τις δραματικές δεξιότητές τους για καλύτερη αντίληψη άλλων μαθημάτων του αναλυτικού προγράμματος.

Πρόγραμμα Εφαρμογής

Στόχος του εκπαιδευτικού δεν είναι να διδάξει στους μαθητές μια ορισμένη γνωστική ύλη αλλά να τους οδηγήσει (μέσα από συγκεκριμένες τεχνικές) και να οδηγήσει απ' αυτούς (παρακολουθώντας και εκτιμώντας τις αντιδράσεις, τις δυσκολίες και την πορεία τους) προς την προώθηση του Παιδαγωγικού στόχου που είναι η ανακάλυψη, η έκφραση και η εξέλιξη του εαυτού τους. Είναι γι' αυτό υποχρεωμένος ο διδάσκων να επιλέγει εκείνα τα στοιχεία και να καταρτίζει έτσι το πρόγραμμα, ώστε αυτό να λαμβάνει υπόψη του και να ανταποκρίνεται κάθε φορά στην ηλικία και εξελικτική φάση των μαθητών, στη δυναμική της ομάδας, στον επί μέρους στόχο της συγκεκριμένης φάσης της παιδαγωγικής διαδικασίας και στην ανάγκη αντιμετώπισης επί μέρους προβλημάτων και δυσκολιών. Δεν έχει επομένως νόημα η λεπτομερής καταγραφή κάποιου προγράμματος εφαρμογής του Δράματος ανεξάρτητα από κάποια συγκεκριμένη τρέχουσα παιδαγωγική διαδικασία. Εκείνο που μπορεί να γίνει είναι η επιγραμματική περιγραφή των εννοιών στις οποίες οι συγκεκριμένες τεχνικές μπορούν σχηματικά να ομαδοποιηθούν βάσει της θέσης, του ρόλου και της λειτουργίας τους στην όλη διαδικασία.

Ας προσεχτεί πάντως ιδιαίτερα ο εντελώς σχηματικός χαρακτήρας μιας τέτοιας διαίρεσης στο βαθμό που δεν υφίσταται απόλυτα στεγανά και οι θέσεις, οι ρόλοι και οι λειτουργίες των συγκεκριμένων τεχνικών συνδυάζονται και εναλλάσσονται.

A) Κίνηση και Μιμική

Οι κινητικές - μιμητικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν:

- Ασκήσεις συγχέντρωσης και χαλάρωσης
- Αισθητηριακές ασκήσεις
- Ασκήσεις με τα χέρια, τα πόδια, το πρόσωπο, το σώμα ολόκληρο
- Μιμητικά παιχνίδια (μίμηση χαρακτήρων, καταστάσεων, ζώων, φυτών, αντικείμενων, ιστοριών).

Β) Παιχνίδια

Πολλά ομαδικά παιχνίδια που περιέχουν δραματικά στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως προετοιμασία των μαθητών για θεατρική-δραματική έκφραση.

Γ) Αυτοσχεδιασμός

Οι μαθητές, κινούμενοι από τις δικές τους εμπειρίες και αντιλήψεις για τον εαυτό τους και τον κόσμο, ζωντανεύουν αυθόρμητα τον κόσμο έκφρασης και επικοινωνίας που δημιουργούν ξεκινώντας από κίνητρα ερεθίσματα που δίνονται από το δάσκαλο - εμψυχωτή ή από τα ίδια τα παιδιά.

Τα κίνητρα - ερεθίσματα μπορεί να είναι:

- ήχοι, μουσική
- αντικείμενα
- εικόνες
- στοιχεία κάποιας ιστορίας
- επίκαιρα θέματα όπου έχει επικεντρωθεί το ενδιαφέρον της ομάδας.

Δ) Δράση κατευθυνόμενη από το δάσκαλο - εμψυχωτή με τη χρήση ρόλων

Αναλαμβάνοντας ο δάσκαλος - εμψυχωτής ένα βασικό ρόλο βοηθάει τα παιδιά να τον πλαισιώσουν και να δουλέψουν όλα μαζί επικεντρωμένα στο ίδιο εστιακό σημείο ή περιοχή που προσδιορίζεται από το προς εξερεύνηση θέμα.

Ε) Δραματοποίηση

Η δραματοποίηση δεν είναι κατά κανένα τρόπο ο τελικός στόχος των προηγούμενων εννοιών. Μπορεί όμως να λειτουργήσει δίπλα των συνθέτοντας και ενισχύοντας κάποια στοιχεία τους ή κάποια φάση της όλης διαδικασίας.

Αντικείμενο δραματοποίησης μπορούν να γίνουν:

- Μύθοι, ιστορίες (που μπορεί και να συνθέσουν μόνοι τους οι ίδιοι οι μαθητές)

- Παροιμίες, ανήγματα, ανέκδοτα

- Τραγούδια, ποιήματα

- Όνειρα

- Θέματα από τη φύση, την οικογένεια, την κοινωνία και γενικά το περιβάλλον του

ΣΤ) Γνωριμία με το Θέατρο και πρακτική εμπειρία του

Η παρακολούθηση και συζήτηση ή η προσπάθεια σύνθεσης μιας παράστασης Θεάτρου ή Κουκλοθεατρου, τοποθετημένη στην κατάλληλη θέση, την κατάλληλη στιγμή και με το κατάλληλο μέτρο, μπορεί να ενισχύσει την όλη προσπάθεια.

Ας σημειωθεί τέλος η χρήση διαφόρων υλικών (για την πρόχειρη μεταμπίση, κατασκευή ακτινικών, κουστομίων ή αντικειμένων) από τα παιδιά, είτε για λόγους ενίσχυσης της εκφραστικής - επικοινωνιακής προσπάθειας είτε για λόγους αυτοσυγκέντρωσης, περιστολής και καλύτερης καταγραφής της εμπειρίας (ζωγραφική, πλαστική, γράψιμο).

Τάξη Β' Όρα 1

(Εργαστήρι των Τεχνών του Λόγου)

Σκοπός

Να κατανοήσουν τα παιδιά πώς ένα κείμενο θεατροποιείται, πώς δηλαδή ένα άψογο θεατρικό κείμενο μπορεί μέσα από μια συγκεκριμένη διαδικασία να γίνει πάνω στη σκηνή πράξη ζωής.

Έτσι θα μάθουν να περπατούν στα εκπρασιατικά τους μέσα για να είναι αληθινός και συνεπώς πετυχημένος ο ρόλος τους. Γι' αυτό χρειάζεται συγκέντρωση, πειθαρχία δημιουργική και φαντασία.

Επίσης, η ενσκόληση τους με κείμενα γραμμένα ειδικά για το Θέατρο, θα οδηγήσει τα παιδιά σε μια συνάντηση με τη γλώσσα από άλλους ίσως πιο ενδιαφέροντες δρόμους. Θα αναγκαστούν να προσέχουν λέξεις και συναρτήματα που αυτές εκφράζουν - παίζοντας στη σκηνή και όντας αναγκαζόμενοι να είναι αληθinoί, θα γίνουν πιο ευαίσθητοι στη χρήση της γλώσσας.

Διακεία Τηλ

Η διδασκαλία κειμένων από θεατρικά έργα.

Τάξη Γ' Όρα 1

ΘΕΩΡΙΑ ΘΕΑΤΡΟΥ

Εκπαιδευτικοί στόχοι:

Να προσεγγίσουν οι μαθητές την έννοια του θεάτρου και να έρθουν σε επαφή με τους βασικούς συντελεστές του.

Πρόγραμμα Εφαρμογής:

1. Εισαγωγή στην έννοια του Θεάτρου

- Μιμητικό ορέμφυτο

- Προαισθητικές μορφές Θεάτρου

- Ποικίλα φαινόμενα που περιλαμβάνει ο όρος «ΘΕΑΤΡΟ»

- Συντελεστές της θεατρικής πράξης

- Ηθοποιοί - ρόλοι - θεατής

2. Εργαστήρι Θεατρικού κείμενου

- Διαβάζοντας ένα θεατρικό κείμενο

- Θεατρικό κείμενο και θεατρικότητα

- Από το λογοτεχνικό στο θεατρικό κείμενο

- Σύγκριση διαφόρων θεατρικών κειμένων

- Αυτοσχεδιασμός - συγγραφή

3. Ανάλυση παράστασης

- Παρακολούθηση μιας παράστασης

- Ανάλυση των συντελεστών της

- Σχέση κειμένου - παράστασης

(προοπτική αυτοσχέδιας παράστασης)

4. Βασικοί σταθμοί της Ιστορίας του Θεάτρου

5. Ο Θεατρικός Χώρος

- Εμφάνιση στο Θέατρο του Διονύσου, στο Ηρώδειο και σε κλειστά

Θεάτρα

- Η εξέλιξη του θεατρικού χώρου

6. Επίσκεψη στο Θεατρικό Μουσείο

Για την εφαρμογή του προγράμματος, βασική επίδειξη είναι η άμεση συμμετοχή των μαθητών.

IX. ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ**A. ΣΤΟΧΟΣ**

Στόχος του μαθήματος είναι τα παιδιά να γνωρίσουν και να αγαπήσουν την εκκλησιαστική υμνολογία και να καταλάβουν την ιδιαιτερία της ως λατρευτικής προσφοράς, βιώνοντας το ποιητικό και μουσικό κάλλος της. Αυτό θα επιτευχθεί με το να έρθουν σε επαφή με ποικίλα ύμνων, επιλεγμένων με προσοχή για την υψηλή ποιητική και μουσική τους έμπνευση και έκφραση.

B. ΜΕΘΟΔΟΣ

Η διδασκαλία του μαθήματος γίνεται με συνεργασία φιλόλογου, Θεολόγου και μουσικού βυζαντινής μουσικής. Η κάθε μια από τις ειδικότητες αυτές αναλαμβάνει διαφορετικό έργο:

(α) Συμβολή του φιλόλογου είναι η καθοδήγηση των μαθητών ώστε να ξεπεράσουν τις τεχνικές δυσκολίες των κειμένων και να αντιληφθούν την ποιητική του αξία. Αυτό γίνεται με την σταδιακή και συστηματική εξοικείωση των μαθητών με την εκκλησιαστική γλώσσα, τον εντοπισμό και εξέταση των μορφικών και αισθητικών στοιχείων και των διαφόρων τεχνικών που χρησιμοποιούν οι εκκλησιαστικοί ποιητές, την διερεύνηση της θεματολογίας και των πηγών έμπνευσης των ύμνων (φαλμοί, ευαγγελικές περικοπές, βίαι αγίων και μαρτύρων κ.ο.κ.).

Παράλληλα, ερευνάται η επίβλωση στοιχείων της Βυζαντινής ποιητικής και η επίδρασή τους στη νεότερη και σύγχρονη λογοτεχνία και ποίηση.

(β) Έργο του Θεολόγου είναι να φωτίσει τη Θεολογία των ύμνων, σύμφωνα με την αντιληπτικότητα και τον προβληματισμό της ηλικίας των γυμνασιακών τάξεων.

(γ) Ο μουσικός θα τοποθετήσει τον διδασκόμενο ύμνο στην εκκλησιαστική ακολουθία από την οποία προέρχεται και θα τον αποδώσει μουσικά, είτε φάλλοντάς τον είτε δίδοντας επιλεγμένη ηχογραφημένη εκτέλεση. Μερικοί ύμνοι θα τραγουδηθούν και από τα παιδιά. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να γίνεται και αναφορά στις επιρροές της Βυζαντινής μουσικής σε νεότερους συνθέτες.

Σε κάθε διδασκόμενο αντικείμενο αναλύονται με συντομία οι σχετικοί όροι (ύμνος, υμνογραφία, απολυτίκιο, κοντάκι κ.ο.κ.).

Καλό είναι, κατά περίπτωση, να συνοδεύεται το μάθημα από προβολή εικόνων τις οποίες εμπνευστηκαν οι αγιογράφοι από σχετικούς ύμνους (π.χ. από τον «Τι Σοι προσεγγίζομεν Χριστέ» των Χριστουγέννων, ή από τις απεικονίσεις των στίχων των ύμνων).

Θεωρείται αυτονόητο ότι ο Φιλόλογος που θα συμμετέχει στο μάθημα εκτός από το ενδιαφέρον και τη γνώση του ειδικού αντικείμενου, θα οφείτει το λατρευτικό χαρακτήρα της εκκλησιαστικής ποίησης.

Παράλληλα όμως, δεν θα πρέπει να βομβαρδίζονται τα παιδιά με πολλές δογματικές και άλλες θεολογικές έννοιες ή λεπτομέρειες της Λειτουργικής, δύσκολες και πρῶτες ως προς τον προβληματισμό της ηλικίας τους, γιατί κάτι τέτοιο μπορεί να τα προδιαθέσει αρνητικά για το

όλο αντικείμενο.

Γ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1. Τάξη Α'

Η διδασκαλία παρακολουθεί τις σημαντικές γιορτές του εκκλησιαστικού εορτολογίου, των οποίων διδάσκονται οι σημαντικότεροι ύμνοι.

Επί πλέον, μπορούν να διδάσκονται τα απολυτίκια των αγίων των οποίων το όνομα φέρουν μαθητές του τμήματος.

Παράλληλα, γίνεται μια πρώτη προσέγγιση της οκτωηχίας με τη διδασκαλία των κεκραγαρίων από τον εσπερινό και τροπαρίων των αίνων από τον όρθρο της Κυριακής, επιλεκτικά ένα από κάθε έργο.

2. Τάξη Β'

(α) Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τους κανόνες: διδάσκονται επιλεκτικά ωδές από το μικρό Παρακλητικό Κανόνα, τον Μεγάλο Παρακλητικό Κανόνα, τον Κανόνα του Ακαθίστου, των Χριστουγέννων, του Μ. Σαββάτου, του Πάσχα κ.λπ.

(β) Διδάσκονται σημαντικά καθίσματα και εξαποστευλάρια όπως:

- «Δεύτε ιδωμεν πιστοί.....»
- «Τα πάθη τα σεπτά
- «Των παθών του Κυρίου...»
- «Απόστολοι εκ παράτων...»
- «Επισκέφατο ημάς.....»
- «Το νομφώνα σου βλέπω...» κ.ο.κ.

3. Τάξη Γ'

Οι μαθητές διδάσκονται ιδυήματα μελωδών του 7ου - 11ου αιώνα (Λέων Σοφός, Κασσιανή κ.λπ.) όπως:

- «Αυγούστου Μοναρχήσαντος.....»
- «Τι Σοι προσενέγκωμεν Χριστέ.....»
- «Ερχόμενος ο Κύριος προς το εκούσιον πάθος...»
- «Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις.....»
- «Έκαστον μέλος της αγίας σου σαρκός.....» κ.ο.κ.

Επίσης, οι μαθητές διδάσκονται ένα ολοκληρωμένο κοντάκιο (Ακάθιστος Ύμνος).

Από τη δημοσίευσή της καταργείται η προηγούμενη αρ. Γ2/2299/30.5.89 Υπουργική Απόφαση.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
Αθήνα, 13 Μαρτίου 1991

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΕΚΙΡΗΣ